

Rahkosten sukuseura ry:n lehti 6/2000

Jyväskylässä kesäkuussa 2000

Pala palalta eteenpäin

Rahkosten sukututkimus edistyy pala palalta. Tässä lehdessä esitellään uusinta tutkimustietoa. Suomen Sukututkimusseuran tutkijan Eeva-Liisa Oksasen selvityksen mukaan esi-isämme Pouell (Paavo) Rahkoisen lähtöpaikka on suurella todennäköisyydellä Juva. Tutkimusraportti ja sukuseuran edellisen puheenjohtajan Pauli Rahkosen tekemät johtopäätökset ovat kiinnostavaa luettavaa.

Täytyy myöntää, että kaikki sukua koskeva tieto on kiinnostanut aivan uudella tavalla sen jälkeen, kun sukuseuran toiminta viisi vuotta sitten käynnistyi. Enpä olisi muutama vuosi sitten kuvitellut etsiväni Rahkosia koko Yhdysvaltain puhelinluettelosta. Nyt se on mahdollista internet-osoitteessa www.esc.compaq.com/phonebook/. Sieltä hakemalla löytyi noin sekunnissa (!) 27 Rahkosta. Teki mieli soittaa kaikille ja kysyä kuulumisia. Vielä jäi soittamatta, vaikka heistä saisi taatusti kiinnostavia juttuja sukulehteen.

Vuoden 2001 sukukokouksen pitopaikkaa ei ole vielä päätetty, mutta se ratkaistaan sukuseuran hallituksen kokouksessa Ullavassa pian juhannuksen jälkeen.

Jorma Rahkonen

Päätoimittaja: Jorma Rahkonen, Tavintie 8 B 22, 40400 Jyväskylä. Puhelin: (014) 676 152, sähköposti: jorma.rahkonen@kolumbus.fi

Taittäjä: Janne Rahkonen, yhteystiedot kuten edellä.

Jäsenmaksu on 50 mk / vuosi 18 vuotta täyttäneiltä henkilöiltä.
Ainajäsenmaksu on 500 markkaa. Lehti sisältyy jäsenmaksuun.
Myös lahjoituksia voi maksaa sukuseuran tilille.

RAHKOSTEN SUKUSEURA RY
K-S OP SAARIJÄRVI 540804-222060

Puheenjohtaja: **Olavi Rahkonen**, Kämmeä 8, 40530 Jyväskylä, puhelin (014) 3722 528, sähköposti: olavi.rahkonen@saunalahti.fi

Varapuheenjohtaja: **Vuokko Kottari**, 68380 Yli-Ullava, puhelin (06) 889 105, sähköposti: nevertex@ullava.fi

Sihteeri: **Helvi Liimatainen**, Lunttilantie 22, 43100 Saarijärvi, puhelin (014) 432 147, fax (014) 432 144, sähköposti: helvi.liimatainen@sci.fi

Terveisiä Ullavasta!

Minun olisi kuulunut otsikoida luonnollisesti "Terveisiä Rahkosesta!". Onhan kotikyläni Ullavan Rahkonen, kylä johon sukumme esi-isä "pakeni". Myös viime kesästä on mukavat muistot. Sukukokous antoi meille Rahkosten suvun Ullavan haaralle mielenkiintoisia virikkeitä. Ilmapiiri kokouksessa oli kesäisen kevyt ja lämminhenkinen.

Haluan lähettää Teille kaikille lämpimät keväiset terveiset ja kiitokset kesän 1999 tapaamisesta Ullavassa. Terveiset myös kaikille muille Rahkosten suvun sukulaisille ja sukuseuran jäsenille. Ullavassa Rahkosten suvulla elämänmeno jatkuu entiseen malliin.

Kesällä meillä on jälleen kuvataiteen ja musiikin viikko juhannuksen jälkeisellä viikolla. Tarkempia tietoja saat netistä kotisivuiltamme (<http://www.ullava.fi>). Olette kaikki tervetulleita kuvataiteen ja musiikin viikon tilaisuuksiin ja kursseille. Sain kuulla sukuseuran hallituksen jäseneltä, **Vuokko Kottarilta**, että hallitus kokoontuu lauantaina 1.7. Ullavassa. Rahkosten suvussa on paljon musikaalisia lahjakkuuksia. Ehkä kuitenkin Ullavasta lähtöisin ja Saarijärvellä asuvan **Väinö ja Helvi Viitasalon** perhekunnan kaltaista "musiikkiryöstä" ei löydy sukumme piiristä muualta. Perjantaina 30.6., kesäkuun viimeisen päivän iltana tuo musiikkineuvos Väinö Viitasalo lähes neljäkymmentäpäisen jälkikasvunsa Ullavan Rahkosten kylälle, Vionoja-salin estradille. Mukana ovat kaikki perheen musiikin taitajat **Marita Viitasalosta** lähtien.

Suosittelen kaikille sukuumme kuuluville konserttiin saapumista. Ette tule pettymään. Uskon, että hallituksen jäsenille löytyy "yösiija" sukulaisilta ja myös kaikille muille edellisiltana saapuville.

Jouko Klemola

Kunnanjohtaja puh. 06-889652, 050-5910266, e-mail: jouko.klemola@ullava.fi

Sukututkimuksen nykyvaiheista

Sukututkimus edistyy vähitellen. Olemme asettaneet tavoitteeksemme selvittää, mistä esi-isämme Pouell (Paavo) Rahkoinen mahdollisesti saapui Saarijärvelle vuonna 1554. Kun kävi ilmeiseksi, että Hämeestä ei löytynyt sopivaa henkilöä, kääntyi katseemme Jääsken Antrean suuntaan. Sieltä löytyi kaksikin Pål Rahkosta noihin aikoihin. Selkeää näyttöä siitä, että heistä kummankaan isän nimi olisi ollut Lars (Lauri), ei kuitenkaan ollut löydettävissä.

Tutkiessani Suomen asutushistoriaa nimistötutkimuksen avulla, olen joutunut melko paljon viettämään aikaani Kotimaisten kielten tutkimuslaitoksen nimiarkistossa. Siellä on myös kokoelma, johon on pyritty saamaan kaikki 1540-1600 välisellä ajalla esiintyneet henkilönimet. Näiden joukossa havaitsin vanhan Juvan pitäjän kirjoista poimitun henkilönimet: Lars Rahkonen (eri kirjoitusvariantein) vv. 1541-1548 ja hänen jälkeensä Pål Rahkoinen vv. 1549-1553. Tämän jälkeen käännyin Suomen Sukututkimusseuran puoleen. Siellä tutkija **Eeva-Liisa Oksanen** lupasi ottaa asian huolekseen. 22.5.2000 päivätyssä kirjeessään hän raportoi seuraavaa:

Eeva-Liisa Oksasen tutkimusraportti

Olen Suomen asutuksen yleisluettelosta merkinnyt muistiin seuraavat asiat (luettelosta puuttuvia osia ei ole voudintileissä):

SAY Juva 1540-1559: Vesikansan neljänneskunta alkaen sivulta 62:

Vuosi isäntä toinen isäntä samalla tilalla
(merkitty "henkselillä" yhteen)

maakirjat

1541 Lars Rachka Antti Poxen

1546 Lars Raeckane Pol Rutzin

1547 Lars Rohkon Pol Rutzin

1548 Lars Ruhinen Pol Rotzalan

1549 Pål Rackoine Pål Ruhine

1550 Pål Rackoine Pål Nissin
1553 Pål Rachkoin Pål Rwtzine
1554 ei ketään Pål Rwtzine
1556 Anders + Per Arffuin Pål Rwtzine
1558 Mats Rachkoin Pål Rwtzine
kymmenysluettelot
1558 Mats Rackhin Pål Rutzin

Paavo Laurinpoika Rahkonen on siis ollut tilalla vielä 1553, mutta ei enää sen jälkeen.

Jääskestä ei ole tehty vastaavaa SAY-luetteloa. Vilkaisin alkuperäisasiakirjoista (alkavat 1543) filmiltä, mutta niistä ei viisastu sen enempää kuin Pauli Rahkosen lähettämästä Jääsken Rahkoset tiedostosta. Jääskessä ei näytä niiden perusteella olevan sopivaa henkilöä, joka olisi muuttanut Saarijärvelle. Sen sijaan Juvan Paavo Laurinpoika jää sopivasti Juvan maakirjasta pois juuri vuonna 1553.

Johtopäätökseni

Ilmeisesti nämä Juvan Rahkoset ovat samaa sukua kuin myöhemmin Sulkavalla esiintynyt Rahkos-suku. Sulkava kuului tuohon aikaan Juvan pitäjään. Muistona näiltä ajoilta lienee Sulkavan Rahkolan kylä.

Juvan pitäjähistoria mainitsee, että varhaisin asutus (ellei oteta huomioon mahdollista lappalaisasutusta) on myöhäiskeskiajalla tullut Karjalasta. Juva kuului niihin maihin, jotka Novgorod "lahjoitti hyvän tahdon eleenä" Ruotsille Pähkinäsaaren rauhansopimuksen (v. 1323) yhteydessä. Rauhansopimuksessa luovutettiin Äyräpään, Jääsken ja Vesulahden (nyk. Mikkeli) pogostat (ven. 'pitäjä') Ruotsille. Juvalla oli myös ortodoksinen tsasouna keskiajalla.

Yhdyn Eeva-Liisa Oksasen näkemykseen, että meidän esi-isämme Pouell Rahkoisen lähtöpaikka on suurella todennäköisyydellä Juva. Kun katselee muita Saarijärvelle 1500-luvun jälkipuolella tulleita sukuja, niin havaitsee niidenkin voittopuolisesti olleen savolaisia. Kun isän nimi ja Juvan maakirjasta katoamisen ajankohta täsmäävät, sekä lisäksi yleinen asutushistoriallinen trendi viittaa savolaiseen lähtökohtaan, on meidän pidettävä tätä vaihtoehtoa ehdottomasti varteenotettavimpana, sanoisin ainakin 95 % varmana. Suurempaa varmuutta käytettävissä olevien asiakirjalähteiden perusteella ei ole saavutettavissa.

Edellä esitetty ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö Saarijärven, Ullavan ja nyt siis myös Sulkavan Rahkosten vielä varhaisempi lähtökohta olisi Jääsken Antrea. Kuten edellä on osoitettu, on Juvan asutus hyvin vahvasti karjalaislähtöinen. Nyt esitetty tutkimustulos vain vaikeutti mahdollisuuttamme todistaa edes jonkinlaisellakaan varmuudella tämä todeksi. Yksinkertaisesti meillä ei ole varhaisempaa asiakirja-aineistoa. Vain keskiaikaisista oikeudenkäyttöön liittyvistä asiakirjoista voi löytää joitain hajanaisia tietoja.

Rahkos-suvun Juvalle saapumisen ajankohtaa emme voi myöskään saada selville. Voimme kuitenkin päätellä, että suku lukumääräisesti ei siellä ole ollut kovinkaan suuri. Tämä voisi viitata suhteellisen myöhäiseen ajankohtaan. En ajan lyhyden vuoksi ole ehtinyt tutkimaan, mitä savolaisalueilla yleensä merkitsi maakirjoissa esiintyvä "kahden isännän järjestelmä". Koska isännät ovat eri sukunimisiä (Ruotsalainen/Ruotsinen) voisi tämäkin viitata suhteellisen myöhäiseen paikkakunnalle saapumisen ajankohtaan. Ehkä kysymyksessä on kuitenkin ollut jonkunlainen sukulaisten liitto. Mahdollisesti Pål Ruotsalainen on ollut Rahkosten vävy.

Sukuseuralle jää näin ollen ratkaistavaksi katsooko se yleiseen asutushistoriaan perustuvan todennäköisyyden riittävän suureksi todisteeksi, jotta Karjalan (Jääsken ja Äyräpään) Rahkoset voidaan kutsua samaan sukuseuraan kanssamme. Joka tapauksessa suosittelisin sukuseuran hallitukselle yhteydenottoa Savon, tarkemmin Sulkavan Rahkosiin, mikäli heitä siellä vielä on.

Pauli Rahkonen

Juho voitti luontokuvakisan

Luontokuvakilpailun parhaan kuvan voi ottaa vaikka omalta takapihalta. Jyväskyläläinen Juho Rahkonen (21) kuvasi lumipenkan takaa kurkistavan oravan ja voitti Talviturkki-otoksellaan viime syksynä Kuusamon Nature Photo -valokuvakilpailun.

Kisan raati teki valintansa 473 kuvasta. Juho voitti kisan yhden pisteen erolla. Tuomariston mukaan voittajaotoksessa huumori on valttia. "Humoristinen otos oravasta, lumisade sopii hyvin kuvaan, rajaus kohdallaan, harvoista nisäkäskuvista ehdottomasti paras", tuomaristo kiitteli.

Juho on kuvannut vuodesta 1993 lähtien ja osallistunut aiemminkin kilpailuihin.

— Halusin kuvata lintuja. Siitä se lähti, ja perheeseen hankittiin järjestelmäkamera. Harrastus imaisi mukaansa. Olen nyt ainakin yhtä innostunut kuin aloittaessani, Juho kertoo. Kuvallinen ilmaisu on muutenkin kiehtonut nuorta miestä. Myös piirtäminen ja videokuvaus kuuluvat hänen harrastuksiinsa.

— Välillä tulee inspiraatio ja maalaan tauluja.

Juho kuvaa toistasataa diarullaa vuodessa. Kuvia on päätynyt myös kirjoihin ja lehtiin. Ammattilaistason harrastus vaatii ammattilaistason välineet: kameroissa ja muissa laitteissa on kiinni noin 30 000 markkaa, vaikka iso osa varusteista on hankittu käytettynä.

Juho opiskelee Tampereen yliopistossa tiedotusoppia. Käytännön kokemusta toimittajan työstä hän on saanut Suomen Luonto -lehden kesätoimittajana ja varusmiesaikana Ruotuväki-lehdessä. Tänä kesänä Juho työskentelee jälleen Suomen Luonnossa. Tulevaisuuden haaveissa siintävät yleistoimittajan työt.

— Toimittajan työssä voi yhdistää luovuuden ja asian, Juho analysoi.

Juho Rahkonen kuvaa yli sata diarullaa vuodessa.

Vaikeat aiheet kiinnostavat

Valokuvauksessa Juhoa kiinnostaa eniten lähikuvaus, ennen kaikkea hyönteiset. Mieluisia ovat myös erikoiset ja teknisesti vaikeat aiheet, kuten lepakon ja salaman kuvaaminen.

— En pelkää ukkosta. Kun kuvaushetki on kuumimmillaan, ei muuta huomaa, Juho kertoo.

Mikä on paras kuvaushetkesi?

— Ei voi sanoa, mikä on paras hetki. Niitä on hirveästi, hän aloittaa, mutta kertoo sitten yhdestä hienosta hetkestä.

— Viime vuonna Lemmenjoella vaeltaessani oli viikko sateista. Yhtäkkiä oli kirkasta ja tuli mahtavat revontulet, hän innostuu.

Juho tuo osaamisensa jatkossa myös sukuseuran lehteen, johon hän kirjoittaa ja ottaa valokuvia.

Jorma Rahkonen

Vuoteenoma veistäjä

Kaarlo Rahkonen (1898—1936) vietti viisitoista vuotta sairaalassa halvaantuneena, mutta ei turhaan. Hän loi tuona aikana tukun taidokkaita puuveistoksia, joiden aiheet vaihtelevat Aleksis Kiven päästä Suomen ja Yhdysvaltojen suhteisiin.

Kaarlo Rahkonen oli kuin kuka tahansa nuori maalari, kunnes hän 23-vuotiaana tuli elämänsä vedenjakajalle. Hän sai maaleista myrkytyksen, joutui sairaalaan ja halvaantui jaloistaan loppuiäkseen. Tuona aikana työturvallisuus ei ollut lainkaan sillä tasolla kuin nykyään; myös Kaarlon työkaveri sairastui maaleista haihtuneista myrkkykaasuista.

Kaarlo, jota kutsuttiin myös Kalleksi, ei jäänyt toimeettomaksi vuoteessakaan, vaan alkoi veistää puusta

taideteoksia. Työtä helpottamaan hän sai sänkyynsä tukevan telineen, ja niin leppälankut alkoivat muotoutua Kaarlon käsissä upeiksi puoreliefeiksi.

Vitsikäs ja äkkipikainen

Kaarlon poika, nykyään Lahdessa asuva eläkeläinen ja sotaveteraani Armas Rahkonen, 81, ei muista kovin tarkasti isäänsä, mutta muistaa kyllä miten läheiset ovat tätä kuvaillleet:

"Isä oli vitsikäs, hänellä oli aina jokin kasku takataskussaan. Toisaalta hän oli myös äkkipikainen joskin leppyi nopeasti. Kun jokin työ ei tahtonut onnistua, hän saattoi paiskata sen nurkkaan, mutta kuitenkin jatkoi sitä taas vähän ajan päästä."

Armas kertoo, että Kaarlo oli nuorena aika meneväinen, eivätkä yöelämän riennotkaan olleet hänelle vieraita. Raju meno on kuitenkin saattanut olla haitaksi hänen terveydelleen ja vaikuttaa hänen kuntoonsa myöhemmin halvaantumisen jälkeenkkin.

Menestystä kilpailussa ja mediassa

Kaarlon puuveistokset tunnetaan laajalti paitsi Rahkosen suvun piirissä myös suuren yleisön keskuudessa. Hän on saanut muun muassa kunniamaininnan Suomen Kuvalehden puuveistoskilpailussa sekä mukavasti palstamillimetrejä muissakin lehdissä. Suomen Kuvalehden numerossa vuodelta 1936 kerrotaan lehden järjestämästä kilpailusta, jossa "oli mukana satakunta yrittäjää ylt' ympäri Suomennientä". Kuuden kunniamaininnan saaneen kilpailijan joukossa komeilee "Kalle Rahkonen, Viipuri".

Perinteikäs aikakauslehti Suomen Kuvalehti on noteerannut Kaarlon työt muussakin yhteydessä. Eräässä lehden artikkelissa pohdiskellaan, mitä muistoesineitä ulkomaiset matkailijat halukkaimmin ostavat Suomesta. Aukeamalla on kerrottu näkyvästi puuteoksista, ja joukossa on Kaarlo Rahkosen puuveistos "Suomi maksaa setä Samulille". Tuossa teoksessahan suomalainen talonpoika taustanaan metsä ja mökki ojentaa rahasäkin silinteripäiselle Amerikan herralle, jonka takana häämöttää pilvenpiirtäjiä. Kiintoisaa muuten, että samassa artikkelissa lehden haastattelemat, Suomessa vierailevat amerikkalaisturistit toteavat: "Tietysti me tahdomme ostaa siitä ainoasta maasta, joka on maksanut velkansa!"

Kaarlo Rahkonen kuoli keväällä 1936 Kymin sairaalassa, joka oli ollut hänen kotinsa ja ateljeensa yli vuosikymmenen ajan. Kotkan hautausmaalla lepäävät niin Kaarlo kuin hänen äitinsäkin. Kaarlon veistokset kuitenkin elävät yhä keskuudessamme.

Isoisoisän ja taiteilijan muistoa kunnioittaen

Juho Rahkonen

Puussa on tulevaisuus

Heikki Rahkosesta ei voi sanoa, ettei hän olisi päässyt puusta pitkään. Jyväskyläläinen 16-vuotias lukiolainen tekee itse puuastioita, veistoksia ja tuohitöitä. Hän sai kipinän puutöihin pari vuotta sitten hankasalmelaiselta vanhalta mestarilta **Urho Meroselta**.

Nyt Heikki on jo valmistanut kymmenkunta puukkoa, muutaman taltan, kirveenvarsia, kuksan, tuopin, kaksi saavia, tuohikontin, metsäsukset ja keinutuolin. Kesän suunnitelmissa kangastelee puuvene.

Heikki hankkii materiaalinsa pääosin läheisestä lautakaupasta. Usein hän myös hiihtelee omatekoisilla suksillaan keräämässä hakkuutähteitä; puukkojen kahvoihin tarvittavat loimukoivut löytyvät kodin puuliiteristä.

Työkalunsa — taltat ja puukot — Heikki valmistaa itse vanhoista viiloista, koska ne ovat kestäväää hiiliterästä. Hän muotoilee terän rälläkällä ja takoo sen saunan uunissa. "Ensin kuumennan raudan

karpalonpunaiseksi ja karkaisun jälkeen päästän sen harakansulan väriseksi", Heikki kuvailee. Lopuksi hän teroittaa terän hiomakoneella. Terävä ja kaunis puukko saa kruunauksensa, kun Heikki punoo sille tuohisen tupen.

Minkä teet, tee tervan kanssa! Heikki onkin käsitellyt suksensa tervalla, jonka hän on itse tislannut tynnyrissä hakkuuaukolta hakemistaan tervaskannoista. Taiteellistakin innostusta Heikillä on, siitä kertovat muun muassa hänen veistämänsä joutsen- ja karhuaiheiset puureliefit.

Perinteisten kädentaitojen osaajia tarvitaan tietoyhteiskunnassakin, joten Heikin tulevaisuus saattaa hyvinkin olla puussa ja sen työstämisessä. Lukion käytyään hän aikoo suunnata käsi- ja taideteolliseen koulutukseen.

Juho Rahkonen

Tilaa sukuseuran tuotteita!

Sukuseuralla on myynnissä toiminnan tukemiseksi seuraavia tuotteita:

T-paita väri harmaa à 70 mk

Lippalakki väri musta à 50 mk

Pipo väri musta à 50 mk

Kaikkiin on painettu sukuseuran logo. Toimituskulut 20 mk/tilaus lisätään hintoihin.

Jouluksi on tulossa myyntiin kaulahuiveja.

Muistakaapa, kun mietitte joululahjavihjeitä!

Tilaukset: Helvi Liimatainen Puh (014) 432 147 Fax (014) 432 144 E-mail:
helvi.liimatainen@sci.fi Luntilantie 2243100 Saarijärvi

Rahkoset Seattlessa

Nimeni on Riku Kärri ja äitini on omaa sukuaan Rahkonen. Vietin syyslukukauden 1999 Kanadassa Vancouverissa University of British Columbiassa opiskellen puutekniikkaa.

Jo matkalle lähtiessäni olin kuullut huhuja Amerikan sukulaisista, mutta mitään varmaa tietoa ei ollut. Äidiltäni sain Vancouveriin Seattlen Rahkosten yhteystiedot ja sukuloimissuunnitelmat alkoivat herätä. Tein Seattleen kaksi vierailua, joista ensimmäinen oli pikainen illallinen Don ja Betty Rahkosen seurassa. Heidän vieraanvaraisuuttaan kuvaa hyvin se, että koko skandinaavinen autokuntamme oli tervetullut heidän luokseen. Tämä tapaaminen antoi paitsi minulle myös ystäväilleni lämpimän tuntuman amerikkalaisesta perhe-elämästä.

Tällä illallisella sovimme toisesta tapaamisesta laskettelen merkeissä ja väljemmällä aikataululla. Donin pojista John toimii laskettelenopettajana läheisessä hiihtokeskuksessa, joten taidokasta seuraa oli luvassa. Ensimmäisellä kerralla John yritti tulla kanssamme Kanadan puolelle Whistler Mountainille, mutta jouduimme kääntymään takaisin koska ainut tie oli poikki.

Suomeen paluun jo lähestyessä menin Seattleen vieden mukaanni tervehdyksenä suomalaisia perinneruokia ja keittokirjan. Tällöin tapasin miltei koko Rahkosen paikallisen edustajiston lapsineen. Illanvieton jälkeen yövyin Johnin asunnossa, joka oli todellakin by the seaside, koska talo oli rakennettu osittain meren päälle. Seuraavan päivän vietin Johnin kanssa lasketellen Stevens Pass - hiihtokeskuksessa. Illalla suuntasin takaisin Vancouveriin ja olin monta muistoa rikkaampi. Toivon

hartaasti, että Donin ja hänen perheensä pitkäaikainen haave päästä vierailemaan isiensä maahan toteutuu pian.

Riku Kärri